

## N:o 93.

Af herr **E. Hammarlund** m. fl., i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Af största vikt för folkbildningen är, att de läroanstalter, vid hvilka de blifvande folkskolelärarne utdanas, förses med de yppersta lärarekrafter, som stå att erhålla inom landet. Detta erkände rikets ständer redan år 1863, då seminarielärarnes löner reglerades. I sin skrifvelse n:o 169 till Kongl. Maj:t yttrade ständerna:

»Staten kan icke på ett kraftigare sätt höja folkbildningen, än om den sörjer derför, att de läroanstalter, vid hvilka lärarne skola förvärfva sin bildning, äro ändamålsenligt ordnade och försedda med de bästa lärare.»

Men för att folkskolelärareseminierna verkligen skola draga till sig de bästa lärarekrafterna, måste lärareplatserna vid dem göras eftersökta i ekonomiskt hänseende. Klart är nemligen, att om det i ekonomiskt afseende ställer sig fördelaktigare att läsa tyska med 11 à 12 års pojkar än att utbilda lärare för våra folkskolor, så egna sig de bästa lärarekrafterna åt det förra, och seminarierna få i regeln nöja sig med hvad som blir kvar.

Hittills hafva seminarieadjunkterna varit likställda med adjunkterna vid de allmänna läroverken såväl hvad angår kompetens som löneförmåner, dock att pensionsrätt icke uttryckligen varit tillerkänd seminarieadjunkterna. Denna oegentlighet vill Kongl. Maj:t nu undanrödja. I den för årets Riksdag framlagda propositionen n:o 1 angående statsverkets tillstånd och behof föreslår nemligen Kongl. Maj:t under nionde hufvudtiteln:

att vid folkskolelärare- och folkskolelärareseminarium anställd ordinarie rektor, ordinarie adjunkt och ordinarie lärarinna med adjunkts tjenstgöring må åtnjuta rätt till pension å allmänna indragningsstaten enligt samma

grunder, som äro eller varda stadgade för ordinarie ämneslärare vid rikets allmänna läroverk.

Enligt vårt förmenande är det emellertid ej nog att likställa lärareplatserna vid folkskolelärareseminarierna med adjunktsbefattningarna vid de allmänna läroverken. Enär utbildningen af de blifvande lärarne ostridigt måste anses vara af större och vidsträcktare betydelse än den lärareverksamhet, som utöfvas i de fem nedre klasserna vid de allmänna läroverken, böra ock seminarielärarne billigtvis hafva någon förmån framför de senare.

Då fråga om seminarielärarnes löner ej nu föreligger, skola vi ej yttra oss härom, utan blott i förbigående anmärka, att i vårt grannland Finland seminarielärarne i detta fall äro likställda med lektorerna.

Beträffande pension, hvarom frågan nu gäller, skulle en förmånligare ställning lämpligen kunna beredas seminarielärarne på så sätt, att pensionsbeloppet visserligen blefve detsamma som för läroverkslärarne, men rätten till pension inträdde tidigare. Derigenom skulle man i någon mån kunna tillförsäkra dessa viktiga läroanstalter yngre och friskare lärarekrafter.

Enligt de af Kongl. Maj:t ifrågasatta bestämmelserna skulle seminarielärarnes rätt till pension inträda vid fyllda 70 år och efter minst 30 års oafbruten tjänstetid, hvilken termin dock kan nedsättas »till 65 års ålder, då, efter vid pass 40 års tjänstgöring, deras sjuklighet eller försvagade helsotillstånd genom laglig läkareattest bestyrkes».

Denna ålder är utan tvifvel för hög, då det gäller så magtpåliggande poster som seminarielärarnes. Fastställandet af en dylik åldersgräns skulle hafva till följd, att åtskilliga seminarielärare funno sig böra fortsätta att tjänstgöra äfven efter den tid, då deras bästa krafter blifvit förbrukade.

Då omkring hälften af den nuvarande seminarielärarecorpsen erhållit ordinarie anställning före 31 års ålder, skulle tjänstgöringstiden i regeln uppgå till 40 år och deröfver, innan pension kunde erhållas.

Folkskolelärare är som bekant berättigad till hel pension, då han uppnått 55 års ålder och räknar 30 tjänstår, och i armén anställda kunna erhålla pension redan efter 50 lefnadsår.

I fråga om seminarielärarne skulle man lämpligen kunna gå en medelväg och bestämma åldern till 60 år, med bibehållande af den stadgade tjänstetiden 30 år.

En sådan förbättring i seminarielärarnes pensionsvilkor skulle hafva föga inverkan på statskassan, då det här gäller en lärarecorps, som sammanlagdt räknar endast 62 medlemmar i hela riket. Men för läroanstalterna sjelfva äfvensom för folkbildningen skulle den ifrågasatta förbättringen verka

i hög grad välgörande. Då man besinnar, att mer än 92 procent af samtliga i skolåldern varande barn erhålla sin undervisning i folkskolan, ligger det i öppen dag, af hvilken stor och genomgripande betydelse för hela folket hvarje förbättring i de nu omhandlade läroanstalterna har.

Vi tillåta oss alltså föreslå,

att Kongl. Maj:ts proposition angående pension åt vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarium anställd ordinarie rektor, ordinarie adjunkt och ordinarie lärarinna med adjunkts tjänstgöring må bifallas med den ändring, att rätten till pension inträder vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjänstår.

Stockholm den 29 januari 1897.

*Emil Hammarlund.*

*Fridtjuv Berg.*

*A. F. Liljeholm.*